

# SİNOPLU SAFÂYÎ (öl.940/1534) VE BİR ESERİ: TERCEME-İ VASÂYÂ-YI ŞEYH VEFÂ

Avni ERDEMİR\*

## Hayatı:

Sinop'ta doğan<sup>1</sup> Safâyî'nin hayatı, ailesi ve yetiştiği çevre hakkında yeterli bilgiye sahip değiliz. Kaynaklarda verilen bilgiye göre Safâyî, gençliğinde Candaroğulları'nın Sinop Tersanesi'nde çalışmış; denizcilik, harita ve gemi yapımı dallarında kendisini yetiştirmiştir. Daha sonra Osmanlı Devleti'nin hizmetine girerek Gelibolu Tersanesi'nde görev yapmış ve Kemal Reis'in maiyetinde de bulunmuştur<sup>2</sup>. Öğrenimi sırasında Kaptan-ı Derya İskender Paşa'ya bağlanan Safâyî<sup>3</sup> Yavuz Sultan Selim zamanında merkez tersanesinin İstanbul'a taşınması üzerine İstanbul'a gelmiş<sup>4</sup> ve o sıralarda İstanbul'u ziyaret eden Mevlevî şeyhi Sultan Divânî'ye intisap ederek ona halife olmuştur. Safâyî, İskender Paşa'nın Galata'da yaptırdığı tekkeye Yunus Efendi'den sonra şeyh olan Sultan Dîvânî'nin<sup>5</sup> 936/1529'da vefatı üzerine şeyhlik makamına geçmiştir<sup>6</sup>. Mecmu'a-i Tekâyâ'da<sup>7</sup> da Galata Mevlevîhânesi şeyhleri sıralanırken Sultan Divânî'den sonra Safâyî'nin ismi zikredilmektedir.

\* Yard.Doç.Dr.

<sup>1</sup> Sehit Bey, **Heşt Behişt**, Matbaa-i Âmedi, İst. 1325, s.72; Latîfî , **Tezkire-i Latîfî**, İkdâm Matbaası, İst.1314, s.226; H. Çelebi, **Tezkiretü's-Şu'arâ**, Haz. İbrahim Kutluk, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ank. 1989, c.I, s.566; Mustafa İsen, **Kühü'l-Ahbâr'ın Tezkire Kısım**, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Kültür Merkezi Yayını, Ank. 1994, s.158; Esrar Dede, **Tezkire-i Şu'arâ-yı Mevleviyye**, Süleymaniye Ktp., Halet Efendi Mülhaku, nr.109, vr.63b-64a; Nâil Tuman, **Tuhfe-i Nâilî**, Mili Eğitim Bakanlığı Yayınlar Dairesi Başkanlığı Kütüphanesi Nüshası, nr.B/870, s.558.

<sup>2</sup> **Türk Dili Ve Edebiyatı Ansiklopedisi**, Dergâh Yayınları, İst. 1990, c.VII, s.411.

<sup>3</sup> **H. Çelebi**, c.I, s.566.

<sup>4</sup> **Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi**, c.VII, s.411.

<sup>5</sup> İsmail Ünver, "Galata Mevlevîhânesi Şeyhleri", **Osmanlı Araştırmaları**, XIV (İst. 1994), s.195-219.

<sup>6</sup> **E. Dede**, vr.64a.

<sup>7</sup> Zâkir Şükrî Efendi, **Mecmu'a-ı Tekâyâ**, Haz. Mehmet Serhan Tayşi-Klaus Kreiser, Berlin, 1980, s.43.

Şeyhliği beş yıl süren Safâyî, 940/1534'da yüz on yaşında iken Vefât etmiş<sup>8</sup> ve cenazesi Galata yakasında tersane yakınındaki kendi evine defnedilmiştir<sup>9</sup>.

Devrinde büyük gemi reislerinin şeyhi olarak kabul edilen Safâyî, her ilme kâdir, hazır cevaplı, gemicilik ilminde, özellikle gemicilerin kullandığı harita ilmini bilmede üstaddı<sup>10</sup>. Tekkesi sanat erbabının ve gemicilerin uğrak yeri idi<sup>11</sup>.

### Eserleri:

Kaynaklarda verilen bilgiye göre, ömrü denizlerde geçen Safâyî'nin II. Bayezid zamanında yaşayan meşhur denizci Kemal Reis'in deniz savaşlarını anlatan on bin beyitlik bir mesnevisi<sup>12</sup>, Fetihnâme-i İnebahtı ve Moton isimli İnebahtı ve Moton savaşlarını anlatan bir gazavâtnâmesi ve II. Bayezid adına düzenlenmiş bir Dîvân'ı vardır<sup>13</sup>. Bugün için elde olan tek eseri "Fetihnâme-i İnebahtı ve Moton" isimli gazavâtnâmesidir (TS.r.nr.1271)<sup>14</sup>.

Sinoplu Safâyî'nin kaynaklarda belirtilmeyen "Terceme-i Vasâyâ-yı Şeyh Vefâ" isimli bir eseri daha vardır. Süleymaniye Kütüphanesi Ayasofya Yazmaları, 2154 numarada kayıtlı olan bu eser, Safâyî'nin İstanbul'a geliş tarihi ve tasavvufi kişiliği hakkında yeni bilgiler ihtiva etmektedir. Süleymaniye Kütüphanesi'nde Safâyî adına kayıtlı olan bu eserin zahriyyesinde "Terceme-i Vasâyâ-yı Merhûm Şeyh Vefâ Nevvera lehu merkadehu ki Safâyî-i Sinobî terceme idüp nazm itmişdür" ibaresi yer almaktadır. Eserin Sinoplu Safâyî'ye ait olduğundan

<sup>8</sup> E. Dede, vr.64a.

<sup>9</sup> *Sehî*, s.72.

<sup>10</sup> *Sehî*, s.72.

<sup>11</sup> *Sehî*, s.72; H. Çelebi, c.I, s.566.

<sup>12</sup> *Sehî*, s.72; Franz Babinger, *Osmanlı Tarih Yazarları ve Eserleri*, Çev.Coşkun Üçok, kültür Bakanlığı Yayınları, Mersin,1992, s.56.

<sup>13</sup> *Latîf*, s.226, *Kühü'l-Ahbâr*, s.158.

<sup>14</sup> *Türk Dili Ve Edebiyatı Ansiklopedisi*, c.VII, s.411.

ilk söz eden Feridun Nafiz Uzluk'tur<sup>15</sup>. Uzluk, Vefâ'nın soy kütüğü ile ilgili bilgi verirken sözünü ettiğimiz eserden de istifade ediyor ve bu eserin künyesini verirken eseri, Sinoplu Safâyî adına kaydediyor. Kaldı ki eserin içinde Safâyî mahlasıyla yazılmış çok sayıda şiir vardır. Divan şiirinde 8 şairin Safâyî mahlasıyla şiir yazdığını görüyoruz<sup>16</sup>. Bu şairleri yaşadıkları çağ, coğrafya ve eserin muhtevası bakımından değerlendirdiğimizde eserin Sinoplu Safâyî'ye ait olduğu kesin olarak görülmektedir. Zira, eserde II. Bayezid için yazılmış muaşşer tarzında bir medhiye bulunmaktadır (vr.8a-10b). Sinoplu Safâyî II. Bayezid'e bir Divan takdim etmiş, onun dönemindeki deniz savaşlarına da katılmıştır. Dolayısıyla onunla çağdaştır. Vefâ da II. Bayezid devrinin güçlü şeyhlerindedir. İşte bu eserde Safâyî, II. Bayezid ve Şeyh Vefâ'yı birlikte ele almış, onlar için medhiyeler yazmıştır.

### **Sinoplu Safâyî Şeyh Vefâ İlişkisi Ve Safâyî'nin İstanbul'a Gelişi:**

Mevlevî şeyhi olarak tanınan ve Sultan Divânî'ye intisabı olan Sinoplu Safâyî'nin Zeynî şeyhi Vefâ'ya intisabı konusunda biyografik kaynaklarda herhangi bir bilgiye rastlamıyoruz. Muslihu'd-din Mustafa İbn Vefâ Hayatı, Eserleri, Tesirleri Ve Manzum Eserlerinin Tenkidli

<sup>15</sup> Feridun Nafiz Uzluk, **Fatih Devrinde Karaman Eyaleti Vakıfları Fihristi**, Vakıflar Umum Müdürlüğü Neşriyatı, Ank., 1958, s.74; Reşat Üngören, **Fatih Devrinde Belli Başlı Tarikatlar Ve Zeyniyye Tarikatı**, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayınlanmamış) Yüksek Lisans Tezi, İst.1990, s.104, 139'da eserin müellifinin bilinmediği belirtilmektedir. Abdülkadir Erdoğan, **Fatih Mehmed Devrinde İstanbul'da Bir Türk Mütefekkeri Şeyh Vefâ**, İst.1941, s.9'da Vefâ'nın soy kütüğü verilirken Safâyî'nin eserinden istifade edilmiş; fakat eser yanlışlıkla Bahrî mahlaslı başka bir şaire isnad edilmiştir.

<sup>16</sup> **Tuhfe-i Nâilî**, s.558-559'da Safâyî mahlaslı sekiz şair yer almaktadır. Bu şairlerden 1689'da vefat eden Kasımpaşalı Safâyî'nin, 1725'te vefat eden İstanbullu Safâyî'nin, 1737'de vefat eden Halil Safâyî'nin, Abdülahad Nurî(öl.1651)'nin babası Mustafa Safâyî Efendi'nin, Kanunî devri şairlerinden Edirneli Safâyî'nin ve 1561'de ölen Rüstem Paşa'nın Kethüdası Mustafa Çelebi'in oğlu olan Ahmed safâyî'nin yaşadıkları dönem bakımından Şeyh Vefâ'ya intisapları ve II. Bayezid için medhiye yazmaları mümkün değildir. Geriye Bursalı Safâyî kalıyor. Kaynaklarda bu şair hakkında yeterli bilgi yer almamaktadır.

Metni<sup>17</sup> isimli çalışmamız esnasında karşılaştığımız Safâyî adına “Terceme-i Vasâyâ-yı Şeyh Vefâ” ismiyle kayıtlı bu eser ve eserde yer alan şu beyitler, Safâyî'nin Vefâ'ya intisab ettiğini ve onun sohbetine katıldığını göstermektedir:

Ey Safâyî rûz (u) şeb Hâkdan dile dūr itmesün  
Şohbet (ü) didârını derdüne dermândur Vefâ (11b)

Kulak tut sen baña ey merd-i 'izzet  
Ki nice itdi ol şeyhum vaşryyeti (11b)

İrüşdüm ben fakîr âhır Vefâya  
Bi-hamdi'llâhu şallû Muştafâya(18a)

Safâyî, yukarıdaki ilk beyitte, Vefâ'yı ve onun sohbetini **kendi derdine dermân** kabul ediyor ve gece gündüz onun **sohbetinden uzak bırakmaması** için Allah'a yalvarıyor. İkinci beyitte Vefâ'ya **şeyhim** diyen şair insanları onun vasiyetlerine kulak vermeye çağırıyor. Üçüncü beyitte ise **Vefâ'ya ulaşmaktan dolayı** hamd ediyor. Bu bilgiler ışığında uzun bir hayat süren Safâyî'nin, Vefâ'nın vefâtından önce(1491) İstanbul'a geldiğini ve taşradan gelen Zâtî<sup>18</sup> ve Emir Buhari<sup>19</sup> gibi önce Vefâ zaviyesine uğrayarak burada Vefâ'ya intisab edip sohbetlerine katıldığını söylemek mümkündür. Muhtemeldir ki ömrü denizlerde geçen Safâyî, Vefâ'nın Vefâtından sonra ayrıldığı İstanbul'a “Yavuz Sultan Selim devrinde merkez tersânesinin İstanbul'a taşınması”<sup>20</sup>

<sup>17</sup> Avni Erdemir, **Muslihu'd-din Mustafa İbn Vefâ Hayatı Eserleri, Tesirleri Ve Manzum Eserlerinin Tenkidli Metni**, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Basılmamış) Doktora Tezi, Ank.1999.

<sup>18</sup> Geniş bilgi için bkz, Aşık Çelebi, **Meşâirü's-Şu'arâ**, Haz. Meredith-Ovens, Londra, 1971, vr. 277a-284a.

<sup>19</sup> Geniş bilgi için bkz, Abdurrahman Câmî, **Nefahâtü'l-Üns Min Hadarâti'l-Kuds**, Ter. Lâmiî Çelebi, Marifet Yayınları, İst., 1993, s.468; Mecdî Mehmed Efendi, **Hadâiku's-Şakâik**, Haz. Abdülkadir Özcan, Çağrı Yayınları, İst., 1989, s.364; Cemal Kurnaz - Mustafa Tatcı, **İstanbul'da Buharalı Bir Mutasavvif Emir Buharî**, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ank., 1998, s.8.

<sup>20</sup> **Türk Dili Ve Edebiyatı Ansiklopedisi**, c.VII, s.411.

üzerine tekrar gelmiş ve burada bulunan Sultan Dîvânî ile karşılaşarak ona bağlanmış ve Mevlevîliği tanımıştır. Galata Mevlevîhanesi'nin ikinci şeyhi olan Dîvânî'nin vefâtından sonra da (1529) bu tekkeye şeyh olmuş ve 940/1534'da vefatına kadar bu görevi yürütmüştür.

Safâyî'nin Vefâ'yı öven şiirlerinden bir örnek:

### Şıfat

Mazhar-ı rûh-ı Muhammed kûtb-ı devrândur Vefâ  
Hem serîr-i ma'rifet üzre Süleymândur Vefâ

Saña ey sâlik virür 'ayn-ı haqîkatden haber  
Çün haqîkat vâkıf-ı esrâr-ı Raḥmândur Vefâ

Şıdk ile Şıddîk-ı Vâhid Aḥmed ü ḥulḳ u 'ufüvvette 'Ömer'  
Hem 'Alî-sîret ḥayâ bâbında 'Oşmândur Vefâ

Bu şerî' atda tarîkatda mücâhid oluben  
Hem haqîkatda müşâhiddür ne sultândur Vefâ

Kes 'inâdı itme ey münkir ki ḥâşu'l-ḥâşdur  
Ḳavl ü fi'linden bu rüşendür ki bürhândur Vefâ

Gel tarîk-i Ḥaḳḳa ḳo şekki yakîn ehlerinden ol  
Bu yakîndür 'âmil-i aḳkâm-ı Ḳur'ândur Vefâ

Mevc-i 'aşkı dürrile ḳulluḳlarımız ile pür  
Ey Ḥudâya 'aşḳuñuñ şevḳiyle 'ummândur Vefâ

Başumuzdan zerrece yâ Rabbi zâyil olmasun  
Üstümüzde sāye-i eltâf-ı Sübhândur Vefâ

---

Bu mısra'ın vezninde bir "fâ'ilâtün" fazladır.

Ey Safâyî rûz (u) şeb Hâkdan dile dür itmesün  
Şohbet-i didârını derdüñe dermândur Vefâ

Çün didüm ben bu sözi öñinde bir yâr oğdu  
Luţfile halka gelüp diñle ne dir cândur Vefâ

Hâl budur söziyle sözi dür ki dir inşâf idüp  
Bende-i efkende-i muhtâc-ı Ğufrândur Vefâ<sup>21</sup>

#### Eserin Muhtevası:

64 varaktan oluşan Terceme-i Vasâyâ-yı Şeyh Vefâ, Vefâ'nın görüşlerinin manzum olarak ortaya konduğu tasavvufî bir eserdir. Safâyî, eserine münâcâtla başlıyor(1b-3a) ve sırasıyla na' tla Hz. Muhammed'i(3b-6b), daha sonra da dört halifeyi (6b-7b) övüyor. "Kaside-i mu'aşşere" adını verdiği ve II. Bayezid'i övdüğü (8a-10b) bölümden sonra, "Fi-Vaşf-ı Şeyh Vefâ" isimli bölümde (10b-11b), "Benüm cismümde rûhum bigidür ol" dediği Vefâ'dan **seyhim** diye söz ederek, onun herkesçe kabul gören tam bir müşid-i kâmil olduğunu ifade ediyor. Bundan sonra, Vefâ'nın vasiyetine geçen şair (11b-17a), önce Vefâ'nın islâm, imân, ihsân ve îkân konusundaki görüşlerini genel olarak değerlendiriyor; eserin 17a-18b varakları arasında da Vefâ'nın tarikat silsilesini manzum bir şekilde veriyor. Safâyî, 19a-32a'da İslâm, 32a-53a'da imân, 53a-55a'da ihsân ve 55a-63b'de de îkân konusunu, Vefâ'nın görüşleri doğrultusunda manzum ve temsilî olarak anlatıyor.

Eserin son varığında ise (63b-64a) Safâyî'nin gazel nazım şekliyle yazdığı bir şiiri bulunuyor.

#### Şairliği:

II. Bayezid devrinin denizci şairlerinden olan Safâyî'nin padişaha takdim ettiği divanı, dönemin meşhur denizcilerinden olan Kemal Reis'in deniz savaşlarını anlatan on bin beyitlik Gazavât-ı Bahriye'si ve II. Bayezid devrinde gerçekleşen (1499-1500) İnebahtı ve Moton zaferlerini ele alan gazavâtnameşi onun edebî yönünü gösteren

<sup>21</sup> Vasâyâ, vr.11a-11b.

eserleridir. Latîfi'ye göre<sup>22</sup> onun şiirleri sathi, sade ve zevk telkin eder; ancak şiirlerinde incelik, sanat ve zarafet yoktur. Bu tezkirede verilen bilgiye göre Safâî, çağdaşı olan Likâyî'ye haber göndererek kendi şiirinin kültürlü kişiler arasındaki şöhret ve yaygınlığını, beğenilip beğenilmediğini sorar; Likâyî de şu kıtayı cevap olarak gönderir:

Sizûñ dîvānuñuz destān olupdur  
Şehirli köylü okur şöhreti var  
Gözi āhūlaruñ vaşfiyla şimdi  
Geyik destānı deñlü rağbeti var

Likâyî'nin gönderdiği bu cevapta, onun şiirini ve şairliğini hafife alan bir üslubun varlığını görüyoruz. Likâyî'ye göre Safâî'nin şiirleri kültürlü zümre arasında değil, daha çok halk arasında beğenilmiş ve yaygınlık kazanmıştır.

Muaşşer nazım şekli şairlerin sıkça kullandığı nazım şekillerinden değildir. Safâî'nin Terceme-i Vasâyâ-yı Şeyh Vefâ, isimli eserinde yer alan II. Bayezid için yazdığı muaşşerini (vr.8a-10b) şiirine örnek olarak buraya alıyoruz. Şairin II. Bayezid'e takdim ettiği Dîvânı'nın kayıp olması Bayezid için yazılan bu şiiri daha anlamlı kılmaktadır.

### **El-Kaşîdetü'l-Mu'aşşere**

Fâ' ilâtün/fâ' ilâtün/fâ' ilâtün/fâ' ilün

Ey hilâl-ebrû kamer-ţal' at eyâ zât-ı sa'îd  
Görinür râ şaşuñuñ şekli bi-'aynih dāl-i 'îd  
Şems-i ruşsârūñla rüşen rüy-ı şubḥ olur sepîd  
İsmüñüñ ḥaşriyyetinden "zîde kadrüh"dür bedîd  
Hem nazîrūñ ḥalk olınmadı vücūdūñdur ferîd  
Luţf u ḥulkuñ 'ālemi ser-tā-ser itmişdür 'abîd

<sup>22</sup> Latîfi, s.226.

Nekbet-i 'âlem olan zât-ı şerîfünden ba'îd  
Hem melâyik manzar-ı Hakk olmağın 'arş-ı Mecîd

**Aşdılar tîguñı 'arş üstünde Sulţān Bāyezîd**

Çün sa'âdet şemsine ceybün meţâli' dür bu dem  
On sekiz biñ 'âleme esrâr-ı lâmi' dür bu dem  
Çeşm-i cân bir kez yüzün görmege kâni' dür bu dem  
Cânlar izün bûsesin almağa fâmi' dür bu dem  
Başdıguñ yir âb-ı hayvâna menâbi' dür bu dem  
Hem melekler râyetün 'âlemde râfi' dür bu dem  
Hem bu baħr u berr senün emrüne řâyi' dür bu dem  
Hem 'adâvet 'arķını tîguñ ki ķâti' dür bu dem  
Bu ħaber gerçek tevâtür buldı vâķi' dür bu dem  
**Aşdılar tîguñı 'arş üstünde Sulţān Bāyezîd**

Çünki ser-keşler dilin kılduñ müsaħħar tîgile  
Şanki Ĥayber Kāl' asın feth itdi Ĥaydar tîgile  
Devletün çün kıldı heft iklîmi çâker tîgile  
Şanki tutdı rub' meskûnı Sikender tîgile  
Merd-i merdâne olur leşkerde ser-ver tîgile  
Rûm-ı Kaysar nite kim kıldı muķarrer tîgile  
Düşmen emrün şuta tâ meydân-ı güster tîgile  
Şehlere zimmi olur nite ki kâfir tîgile  
Olmağın 'arşdan kişinün ħadr-i ber-ter tîgile  
**Aşdılar tîguñı 'arş üstünde Sulţān Bāyezîd**

'Unşuriyyâtı ki germ itdi bu şems-i tâb-dâr  
Cevfine arzuñ irişdi tiz te'sir itdi nâr  
Müncemid oldu bürüdetden bu eşyâ bi-şumâr  
Bes besâ'îden mürekkebler oluben âşikâr  
Ehl-i iksirün řariķince ki nefis ü rûĥ-var  
Hem 'aķâķiri ki ansuz nesne olmaz pâyidâr  
Tîgiçün ħoş bir güher itdi melâ'ik ihtiyâr



Āb-ı hayvānile virdiler suyn leyl ü nehār  
Saña nuşret kılıcı imiş buyurdı Kird-gār  
**Aşdılar tıġuñı ‘arş üstünde Sulţān Bġyezīd**

‘Arş-ı a‘ zamdan ki qadrūñ oldı erfa‘ hūbdur  
Saña münkāduñ olur ‘ömrī mümetta‘ hūbdur  
Qat‘ -ı düşmen diliçün ġam olsa maqta‘ hūbdur  
Meş‘ al-i şebde ki çün şem‘ -i mü şa‘ şa‘ hūbdur  
‘Āşıka zevk itmege mäh-ı mukanna‘ hūbdur  
Bu mu‘ aşşer şı‘ ri ġuş it kim muşanna‘ hūbdur  
Maṭla-i hürşiddeden bu hüsn-i maṭla‘ hūbdur  
Bu qaşīde gerçi ġarrādur bu maqta‘ hūbdur  
Ya‘ ni biñ beyt-i müzehhebden bu mışra‘ hūbdur  
**Aşdılar tıġuñı ‘arş üstünde Sulţān Bāyezīd**

Dānişçün ‘aql-ı kül bildüm mücerred sendedür  
Lütf u hulq u pertev-i nūr-ı Muḡammed sendedür  
Nām-ı mes‘ ūduñ bigi çün zāt-ı es‘ ad sendedür  
Tāyi‘ -i fermānuña baht-ı mücedded sendedür  
‘İzzet ü ġilm-i Vefā Ḥaqq’a mü ‘ebbed sendedür  
Tende cānis cünbiş-i rūḡ-ı mücessed sendedür  
‘Aql-ı ‘āşir dersine ta‘ līm-i ebced sendedür  
Qutb-ı haṭṭ-ı miḡveri çerḡ-i zeberced sendedür  
Bu sözüñ mefhūmı gerçekdür muḡalled sendedür  
**Aşdılar tıġuñı ‘arş üstünde Sulţān Bāyezīd**

‘Aql-i küll elţāfuñ iḡşāsında qaşırdur belī  
Cümle maḡlūqün dili sen şāha şākirdür belī  
Kim ki çākerdür saña ‘ālemdede fāḡirdür belī  
Şal şerī‘ at tıġını Ḥaqq saña nāşırdur belī  
Kim ulü‘l-emre muṭı‘ olmazsa kāfirdür belī  
Nūr-ı Ḥaqq’ı ġoriez vechūñde Bāşırdur belī  
Tözüñe cānlar viren key ulu tācirdür belī

Dil kaçan gavs ide vaşfuñ baħr-i zāħirdür belī  
‘ Ārife bu mışra‘ uñ ma‘ nısi zāħirdür belī  
**Aşdılar tıġuñı ‘ arş üstünde Sultān Bāyezīd**

Levh-i dil bu hendese haţtuñla meşūr olmaġın  
Nāzırum Haġķ’a gözüm yüzüñle pür-nür olmaġın  
Cān sever beyti gönül şevķuñla ma‘ mūr olmaġın  
Höş muţı‘ um emrüñe Qur‘ān’da mezkūr olmaġın  
Özenürler her kişi gördükce mesrūr olmaġın  
‘ Ālemüñ Maħmūdısuñ sa‘ yeñde meşķūr olmaġın  
Rāyetüñüñ āyeti ellerde menşūr olmaġın  
Lütfuña cānlar degerken bigi meşhūr olmaġın  
Hāmilān-ı ‘ arş-ı Haġķ’dan böyle destūr olmaġın  
**Aşdılar tıġuñı ‘ arş üstünde Sultān Bāyezīd**

Baħr u berr çün kabz u başt ey şeh ki fermānuñdadur  
Rāħat u emn (ü) emān bī-şübhe devrānuñdadur  
Ķabza-ı ħikmet ki dest-i gevher-efşānuñdadur  
Rāstī Ķaddüñ bigi hem ahd ü peymānuñdadur  
Düşmenüñ merg-i Ķazāsı tır ü peykānuñdadur  
‘ Āķıbet Ķatlı-ı ‘ adūnuñ tıġ-ı ‘ uryānuñdadur  
Ķāfirüñ piçānlıġı hem rumķ-ı piçānuñdadur  
Her Ķulübüñ zevķ ü şevķ-i rüy-ı ħandānuñdadur  
Ey *Şafāyī* iş bu efşah Ķavl dīvānuñdadur  
**Aşdılar tıġuñı ‘ arş üstünde Sultān Bāyezīd**

Emrüñe Haġķ ‘ ālemi Ķılsuñ müsahħar her zamān  
Devletüñ burcında seyr itsün her aħter her zamān  
Zir-i destüñde ola bu yidi kişver her zamān  
Cāri Ķılsun ħalkuñuñ mizāb-ı kevşer her zamān  
Begler olsun ħızmetüñ bābında çāker her zamān  
Düşmenüñ ħünün döksün tıġ ü ħançer her zamān  
Āteş-i vaşfuñda ħayy olsuñ semender her zamān

Hem şenân itmege vaqf olsun bu diller her zamân  
Gevherindendir k' olur ' âlem münevver her zamân  
Aşdılar tîguñı ' arş üstünde Sulţân Bâyezîd

بسم الله الرحمن الرحيم  
 هذه رسالة في التصوف  
 ورسالته في فضله نشرها الله تعالى

كاتب  
 ترجمت و صايباى شيخ و ناصر علم الهدى  
 بالترجمة المنظومة و رساله و فضله نشرها الله تعالى



قد وصف هذه الرسالة السيد صاحب المصنف  
 حادوم الحسين بن محمد بن السيد صاحب المصنف  
 عن العرفان جامع راجع المصنف ما هو الكبر  
 السيد عظمى



منظومه و صایا کاشیخ و فاد فضا ئیل مکه

مطهر

تویم و صایای مصمم و فاد  
توزک مرید که هواس صفا  
بنویس تویم لهون نشیم  
لطفه

و نایق سیرک و فضا یله  
کون البصری بول  
عنه

یا حوکی

۱۰۰۰

بسم الله الرحمن الرحيم  
الحمد لله رب العالمين  
والصلاة والسلام على  
سيدنا محمد وآله الطيبين  
الطاهرين

گنزدی احمد سگلدان اعلام  
ولی تابوته تا بیخ سیر ارقام

اکا اعلام چون الله و روی  
علی حضرت چون اول اول قبول

سبیل روم دن کهدی ارشدی  
خزانگی شب سهر شبی در اول

سنان نیزه سی بر نش کبیر  
دش کز زدی بره انجدر لگ

کرم دن دست سیمیان اول ارثا  
صورت بر شوره ماهی حاکم

تفریح تپ تو سی تو جوی تن  
اولن نظر نصرت قبله یک تک

فتنا قی چراو کندن پیچ تو سف  
زنده خان نصرت قبله یک تک

ایینا السه موسی بی کج حصم  
کرتین وصف در بیاره و حه

اگشتی اول تر بن سلی مقام  
چشم خان بگزین کرد که در کافق مع کرم

ای طلال بر تو طلعت ایخ دست  
شخص رخ کهد روشن بر کجی کج اول

اسک کف خاصه یمن زبیره دور  
لطیف فطرت کف می سر تا بر کسیر

م نظیر کف خلق اولنا و می کرد اول  
زرق عین ششم در ام اول موسی کرم

کبله عالم اول اذات شتر کله لک  
م لایه نظر حق اول معراج شتر کج

چون ساندت شتر کجک مطالع در کج  
اک کج یک عالم اول اسرار مع در کج

بسم کفهر ما سیک عالمه لاف در کج  
خاله ا یک کج کج حسن لاف مع اول کج

بیه صفه یارب معاهد ضاع در کج  
چشم خان بگزین کرد که در کافق مع کرم

م کفهر ما سیک عالمه لاف در کج  
خاله ا یک کج کج حسن لاف مع اول کج



|                                       |                                     |                                       |                                     |
|---------------------------------------|-------------------------------------|---------------------------------------|-------------------------------------|
| ناظم صفایانم برینکجه برینور اولورن    | طلیح ذلیمند شیطیکه مطاولور اولورن   | طالع فوئانکه یجنت عجب در سنه          | نام مسعود کیک چ این ذات است         |
| خوش طبعیم اکر که تو انزه دناکر اولورن | جان سوسو بنی کوکل شوخ نکلور اولورن  | متن جانسج حشیش روح مجتهدله            | عزت و علم وفاقا لمو تیر سنه         |
| عالمک محسود و حسین کنین مستغور اولورن | اور نرزور کسکی کورد کچر مسر اولورن  | قطب خط بحر ریچ ز برکیننه              | عقل عالیشانده تنه ابدیم اجمکیننه    |
| لطفانکه جانزدار کسن بیکی مشهور اولورن | راستیو کلک آتی لاتر ممتثر اولورن    | امور در تنجور کسج شرح اینه جانه کیننه | بوسر کن منضموم کرایه در غلده سنه    |
| راحت و امنه ان کی بهر دور اولورن      | عالمان عرض صحنه ان بوکجه کور اولورن | جلده نمونک دکیس نشانه کردله           | عقل کل اطلالی کز اصصک سنه فامرله    |
| راستی فکر کن بکجه عمر دور اولورن      | فقطه کلک کیک درست کور ان نشانه      | نوضعی کور مرز و جیکه با هر اولورن     | کم کرایه کرایه کرایه کرایه کرایه    |
| عاقبت عقلی عجز رو کسج تیغ بر اولورن   | دشنه کس فقیه س تیر اولورن           | دایمچین عوطل لیس و صفیک ز اور اولورن  | توز که جانور زن ک اولورن بوز اولورن |
| هر قولو کیک دورق و سرف و روی اولورن   | کما فکر ایضا تیغ سمر چ اولورن       | اندیشه کیک ز اش از تنه سنه اولورن     | عانه بوهره صحت کیمت غل کور اولورن   |



اگر چه حاجی سید مظفرین انجینه

اندرون شیراز

ایضا بی شجره افصح قول ایوان کلاه

بیکل بر خورشیدی کا مل از اربیت

مذوق در محقق در محقق

در ملک بر جنب استخوان ابراهیم

اگر که حق عالی قلمون سخن نامان

بنام جمع در رسم بیکل از اول

مستعمل که حوش عارضه اول اول

جاری قلمون سخن یک نامان

زیر دستک اول او بکشته در نامان

هم سر بر می هر وقت از رویه از

سنگه ای روح محمد و طلبه اول اول

دشمن خیزین در کسوف جمع و خیزان

بکجا از اسون خیز نیک بند با کمران

چون منتیست و اتق سر از حر از

سک ای ساک و در و یک سوسه

هم شاکی با که وقت از رسول بوان

آنتی و صده جی از اسون رسمان

هم عمل سیرت جی با بنام شعاری

صد قلعه صریق و اچه کلون محمد شمع

که هر ندان در که او عالم منور صرمان

هم حقیقتی شامه در سطلطی در

بهر شرف صیغه طریقه و می ابرنگ

استادم از اندم میخندان حق

سک بر خورشید کلام و ارحم حق

قول و فصلیدن بپور و بر طراک

کس غنا دی اقامه ای کمر که فاضل علی

وفا در در ای کاشه سو را تا

که اسمی صیغه صفا بن حاجی ب

